

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาเป็นรูปแบบในการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นดำเนินการตามแผน (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) มาใช้ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลผลการวิจัย

จากการการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคามสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ด้านการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ พบว่า ได้มีการแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามที่ได้รับคำแนะนำ ผู้ให้การนิเทศจัดเวลาในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ ได้อย่างละเอียด กลุ่มเป้าหมายจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยภาพรวมกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ได้ด้วยตนเอง

2. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ เป็นอย่างดี มีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เทคนิคเร้าความสนใจ และทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้วการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคบรรยายและอธิบาย ให้นักเรียนได้ยึดปฏิบัติ สำหรับกระบวนการกลุ่ม นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ และมีความแม่นยำใน

เนื้อหามากขึ้น ครูและนักเรียนได้ร่วมกันสรุปบทเรียน และมีกิจกรรมการทำงาน ตามใบงานที่ได้มอบหมายให้ ครูใช้สื่อที่จัดทำขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นอย่างมีความเหมาะสม หรือการจัดชั้นเรียนและการจัดบรรยากาศ มีความเป็นธรรมชาติทำให้นักเรียนมีความสนใจการเรียน และไม่เครียด การวัดและประเมินผล ครูใช้คำถาม และการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะเรียน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ครูจัดให้ผู้เรียน

อภิปรายผล

ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสน อำเภอเวียงป่าสัก จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเขียนแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ พบว่า ได้มีการแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามที่ได้รับคำแนะนำ ผู้ให้การนิเทศจัดเวลาในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ได้อย่างละเอียด กลุ่มเป้าหมายจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยภาพรวมกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ได้ด้วยตนเอง อาจเนื่องจากการศึกษาดูงานในโรงเรียนต้นแบบซึ่งทำให้นักครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก สามารถเลือกใช้สื่อประกอบการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความสนใจกับเด็ก ครอบคลุมการจัดประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าการศึกษาดูงานจะช่วยกระตุ้นแนวคิดของครูผู้ดูแลเด็กให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอนสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ และนับว่าเป็นกลยุทธ์ที่ที่ยอมรับกันว่าเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของงานในองค์กร และเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้ ความเข้าใจความชำนาญ และเจตคติที่ดีต่อการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามกรอบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภัสสร ประทุมตา (2550 : 76) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในการเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง แนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 213) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมเป็น

วิธีการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งการอบรมเป็นกระบวนการที่มีระบบมุ่งพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของบุคลากรพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งนำไปสู่ผลผลิต ทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร และซารี มณีสรี (2542 : 90) การฝึกอบรมกล่าวว่า เป็นกลวิธีที่จัดให้บุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ในวงแคบอาจกล่าวได้ว่า การอบรมมุ่งปรับปรุงงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น การศึกษาน้นประกอบอาชีพในอนาคต และการพัฒนา เป้าหมายคือ การพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น การฝึกอบรมมีขั้นตอน ไม่ซับซ้อนเมื่อเทียบกับการศึกษาและพัฒนา อาจจัดสำหรับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร โดยระยะเวลาดำเนินการตามวัตถุประสงค์และหลักสูตรกำหนด

นอกจากนี้จากการใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการระดมความคิดและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้วิจัย และวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมจัดเตรียมเอกสาร แล้วแจ้งให้ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัย ได้ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย และหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ได้ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการและแนวคิดการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ซารี มณีสรี (2542 : 90) กล่าวว่าเป็นกลวิธีที่จัดให้บุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ในวงแคบอาจกล่าวได้ว่า การอบรมมุ่งปรับปรุงงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น การศึกษาน้นประกอบอาชีพในอนาคต และการพัฒนา เป้าหมายคือ การพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น การฝึกอบรมมีขั้นตอน ไม่ซับซ้อนเมื่อเทียบกับการศึกษาและพัฒนา อาจจัดสำหรับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร โดยระยะเวลาดำเนินการตามวัตถุประสงค์และหลักสูตรกำหนด ดังนั้น ลักษณะการประชุมปฏิบัติการ จึงเป็นการประชุมที่มีการลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาหรือมีการปฏิบัติจริงระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้วอาจมีวิทยากรมาให้ความรู้เป็นพื้นฐานที่ตรงกันก่อนลงมือกระทำหรือปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยเน้นผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการกลับไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการทำงานของตน การอบรมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของภูมิสิทธิ์ โพธิ์แสง (2551 : 128-130) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การใช้กลยุทธ์ทั้ง 2 กลยุทธ์บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นการบูรณาการแบบสหวิทยาการและให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ทั้ง 5 ขั้นตอน แล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าทำสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2. ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ ในวงรอบที่ 2 พบว่า มีการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้เทคนิคเร้าความสนใจและทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้ว การสอนดำเนินกิจกรรมตามแผนการสอน โดยใช้เทคนิคบรรยายและอธิบายให้นักเรียนสาธิตและกระบวนกรกลุ่ม นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ครูมีความมั่นใจในการสอน และมีความแม่นยำในเนื้อหามากขึ้นขั้นสรุปการสอนมีการสรุปบทเรียน โดยครูและนักเรียนได้ร่วมกันสรุปและมีกิจกรรมการทำงานตามใบงานที่ได้มอบหมายให้ รูปแบบในการใช้สื่อการสอน ใช้สื่อที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น การใช้สื่อมีความเหมาะสม แต่เวลาในการใช้สื่อบางครั้งไม่เพียงพอกับเวลาที่สอน การปกครองชั้นเรียนและการจัดบรรยากาศ ดี มีความเป็นธรรมชาติ นักเรียนให้ความสนใจการเรียน และไม่เครียด การประเมินผล วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ครูใช้คำถาม และการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะนั่งเรียน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน นอกจากนี้จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศการสอน โดยการเชิญวิทยากรมาร่วมประชุม กำกับควบคุมดูแล แนะนำ และปรับปรุงแก้ไข ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้ดูแลเด็กเล็กทั้ง 7 คน สามารถเตรียมการสอนและสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ และเกิดความมั่นใจในการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น โดยการเชิญวิทยากรมาร่วมการประชุม กำกับ ดูแล ชี้แนะ แนะนำและปรับปรุงในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาครูรูปแบบหนึ่งที่น่าจะได้ผลรวดเร็วกว่า ทั้งการปรับตัว การพัฒนาตนเอง พึ่งตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัย วรรณุช เวชรัชต์พิมล (2550 : 138) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาคู่มือด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ สำหรับนักเรียนปฐมวัย โรงเรียนวรรณุชวิทยา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า หลังจาก ได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสาร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และการประชุมสรุปผลในวงรอบที่

1 ทำให้ครูมีความรู้และความสามารถจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนปฐมวัยได้ แต่ยังไม่มีความมั่นใจ ดังนั้นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันให้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยนำกิจกรรมการนิเทศภายใน เป็นกิจกรรมพัฒนาให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างความมั่นใจให้กับครู ทำให้ครูเกิดทักษะ ในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนปฐมวัย สามารถสร้างเครื่องมือ และสามารถจัดประสบการณ์แบบบูรณาการได้พลอยพัชชา อามาตย์ (2552 : 82-87) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแก้งิ้ว อำเภอพลจังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแก้งิ้ว พบว่าวงรอบที่ 2 โดยใช้การนิเทศแล้วเก็บข้อมูลโดยการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการได้เป็นอย่างดี จุฑามาศ หมิ่นแก้ว (2553 : 110 – 116) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านดอนนา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน การสังเกตการสอน การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ผลการศึกษาพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้แบบบูรณาการรวมทั้งสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ปราณีต เป็นสูงเนิน (2552 : 64-69) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองขวางวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การฝึกอบรม การสาธิตการสอน การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบคลินิก ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำไปปฏิบัติการสอนได้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีความสุขกับการเรียนสนใจในเนื้อหาวิชา กล้าคิดกล้าแสดงออก และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กควรเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ทดลองใช้สื่อเพื่อให้จะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความสนใจมากน้อยเพียงใด และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการจัดทำสื่อให้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

1.2 การผลิตสื่อการเรียนการสอนมีค่าน้อยเนื่องจากการมีงบประมาณอย่างจำกัดทำให้ยากแก่การที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพที่เหมาะสมได้ ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กควรแสวงหาวัสดุในพื้นที่ หรือชุมชนเพื่อประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในการจัดการเรียนการด้านวิทยาศาสตร์ได้

1.3 การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.4 การตรวจแผนการจัดประสบการณ์ ช่วยทำให้ครูมีความมั่นใจในแผนการสอนมากขึ้น เพราะได้ผ่านกระบวนการตรวจจากเพื่อนร่วมงานและได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการตรวจแผนการจัดประสบการณ์ โดยจัดเวลาให้เพียงพอ เพื่อจะได้ตรวจแผนและให้คำแนะนำในการเขียนแผนได้อย่างละเอียด

1.5 ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาบุคลากรด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสม เช่น การให้ศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรม การสัมมนา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้ครูเขียนแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ตามความเข้าใจมาและนำมาวิเคราะห์ในการประชุมให้ความรู้

2.3 ควรมีการศึกษาดูงานโรงเรียนหลาย ๆ แห่งที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และ การใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาแบบอื่นที่เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านเวลา งบประมาณและมีคุณภาพ